

**internationaal instituut
voor sociale geschiedenis**

**Archief Vereniging Nederland-DDR (Amsterdam)
1974-1993**

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
Cruquiusweg 31
1019 AT Amsterdam
Nederland

hdl:10622/ARCH01541

© IISG Amsterdam 2020

Inhoudsopgave

Archief Vereniging Nederland-DDR (Amsterdam).....	3
Archiefvorming.....	3
Inhoud en structuur.....	4
Raadpleging en gebruik.....	5
I N V E N T A R I S	5
STUKKEN VAN ALGEMENE AARD	5
Vergaderstukken.....	5
Correspondentie.....	6
STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN	6
Oprichting, reglementering en liquidatie.....	6
Ledenadministratie.....	7
Financiële administratie.....	7
Huisvesting.....	7
Jubilea.....	7
Activiteiten van de afdelingen en van de jongerenwerkgroep.....	7
Delegaties en reizen.....	8
Tentoonstellingen/manifestaties.....	8
Partnerorganisatie DDR.....	9
Stedenbanden.....	9
Verenigingsorgaan, overige publikaties en bibliotheek.....	9
Dissidenten.....	9
DOCUMENTATIE	9
Aanvulling 2004.....	10

Archief Vereniging Nederland-DDR (Amsterdam)

Archiefnummer ARCH01541

Archiefvormer Vereniging Nederland-DDR (Amsterdam)

Periode 1974-1993

Omvang 2.75 m.

Taal lijst Dutch

Taal materiaal Dutch

Archiefvorming

Geschiedenis

De Vereniging Nederland-DDR werd opgericht in 1974; had tot doel het bevorderen van de vriendschappelijke betrekkingen tussen Nederland en de DDR, het verzamelen en beschikbaar stellen van informatie, het bevorderen van politieke, culturele, sportieve en wetenschappelijke contacten en het organiseren van lezingen, tentoonstellingen en reizen; werd in 1990 opgeheven.

In februari 1969 werd een internationaal permanent comité voor de erkenning van de Duitse Democratische Republiek (DDR) ingesteld. Kort daarop werd in Nederland een Breed Comité voor de Erkenning van de DDR opgericht. De officiële oprichtingsdatum was 27 oktober 1969 maar pas in 1971 ging het comité echt aan de slag. In het comité hadden politici uit de PvdA, de CPN, de PPR, de PSP en D'66 zitting en daarnaast wetenschappers en kunstenaars. In 1972 zag West-Duitsland in het kader van de door de regering Brandt gevoerde 'Ost-Politik' af van het recht van alleenvertegenwoordiging. Dit impliceerde het einde van de z.g. Hallsteindoctrine die het landen verbod diplomatieke betrekkingen met de DDR aan te gaan - op straffe van verbreking van de relatie met de Bondsrepubliek. Nederland erkende de DDR op 5 januari 1973 en daarmee kwam een einde aan het bestaansrecht van het comité in de toenmalige vorm. Een initiatiefcomité ging zich nu inzetten voor de oprichting van een Vereniging Nederland-DDR.

Op 12 oktober 1974 werd de Vereniging Nederland-DDR opgericht. In een kort na de oprichting samengestelde brochure werden de doelstellingen als volgt geformuleerd: - 'Het bevorderen van de vriendschappelijke betrekkingen tussen Nederland en de DDR. - Het verzamelen en beschikbaar stellen van informatie over de DDR. - Het stimuleren en organiseren van contacten op het gebied van met name politiek, cultuur, wetenschap en sport. - Het organiseren van uitwisselingsprogramma's op zo veel mogelijk gebieden. - Het organiseren van lezingen, tentoonstellingen en andere manifestaties. - Het uitgeven van een eigen orgaan voor de leden van de vereniging. - Het organiseren van reizen naar de DDR' (1). De vereniging kende een raad van advies, een hoofdbestuur en een dagelijks bestuur, terwijl op plaatselijk niveau afdelingen werden opgericht. Er ging eens per kwartaal een ledenorgaan verschijnen waarvan de naam enkele malen werd gewijzigd (2). Voorzitter van de vereniging werd Dick van der Meer die, nadat zomer 1979 een bestuurscrisis was uitgebroken, in de herfst van dat jaar werd opgevolgd door P.A. Burggraaf, lid van de PvdA en vroeger van de PSP. Secretaris van de vereniging was vanaf de oprichting tot de opheffing F. Neijts, lid van de PvdA en voorheen (tot 1958) van de CPN. In het bestuur hadden onder andere ook F.J.F. Uijen (PvdA) en D.K.J. Tommel (D'66) zitting. De vereniging zette zich met name in voor reizen van delegaties naar de DDR. Dit konden parlementaire of gemeentelijke delegaties zijn maar ook bijvoorbeeld specifieke vrouwen- of jongerenreizen. Deze reizen werden vaak georganiseerd in samenwerking met reisbureau Kontakt te Amsterdam. Ook trachtte de vereniging kunstenaars, musici en wetenschappers uit de DDR naar Nederland te laten komen om de wederzijdse kennis van land en cultuur te stimuleren. De organisatie in de DDR waarmee de Vereniging intensief samenwerkte, was de Liga für Völkerverfreundschaft in Berlijn, de spil tussen de DDR en de vele vriendschapsverenigingen. De Vereniging Nederland-DDR meed overigens uit behoefte aan een zekere distantie in de naam nadrukkelijk de term

vriendschapsvereniging' (3). In de tweede helft van de jaren tachtig streefde de vereniging naar het aangaan van stedenbanden tussen Nederlandse steden en steden in de DDR. Steden als Arnhem, Delft en Zaandam gingen zulke banden aan maar een verdere uitbouw hiervan werd door de gebeurtenissen in 1989 afgebroken. In 1989 ontbrandde naar aanleiding van de gebeurtenissen in de DDR in het bijzonder en in het Oostblok in het algemeen binnen de vereniging een discussie over de situatie in de DDR. Met name het goedpraten door de leiders van de DDR en met name Egon Krenz, de opvolger van Erich Honecker, van het neerslaan van de studentenopstand in Peking, verontrustte de gemoederen binnen de vereniging (4). De val van de Berlijnse Muur zorgde in november van datzelfde jaar voor grote verwarring met name omdat al snel duidelijk werd dat met deze historische gebeurtenis direct de toekomst en/of het bestaansrecht van de DDR in het geding waren (5). Op 6 oktober 1990 besloot de ledenvergadering tot opheffing van de vereniging. De geschiedenis van de vereniging is in 1993 op schrift gesteld door P.A. Burggraaf die van 1 november 1975 tot de opheffing voorzitter van de vereniging was (6).

Noten:

1. Inventaris nr. 95.
2. Het verenigingsblad heette achtereenvolgens Nederland- DDR. Periodiek van de Vereniging Nederland-DDR (1975-1980), Dialoog. Tijdschrift voor culturele en sociale contacten. Vereniging Nederland-DDR (1981-1982) en Nederland-DDR. Informatiebulletin van de Vereniging Nederland DDR (1983-1990). Aanwezig in bibliotheek IISG (incompleteet).
3. Burggraaf P.A., Zestien jaar geschiedenis Vereniging Nederland-DDR. Z.p., 1993, p. 16.
4. Inventaris nr. 11. 'Verslag van het gevoerde beleid van het hoofdbestuur Vereniging Nederland - DDR over de periode Jaarvergadering 1989 - Jaarvergadering 19901.
5. Inventaris nrs. 10-11, 14 en 38.
6. Zie noot 3.

Acquisitie

Het archief werd in 1993 door de Vereniging Nederland-DDR aan het IISG geschonken; met een aanvulling van het Fort van Sjakoo (Amsterdam) in 2004 (invno 102).

Inhoud en structuur

Inhoud

Notulen algemene ledenvergaderingen, vergaderingen van hoofdbestuur en dagelijks bestuur; correspondentie; stukken betreffende de oprichting, reglementering en liquidatie; financiële stukken; stukken betreffende de activiteiten van afdelingen en de jongerenwerkgroep, delegaties en reizen, jubilea, tentoonstellingen en manifestaties, stedenbanden, publicaties; documentatie 1974-1990.

Ordering

De fotocollectie die deel uitmaakte van het archief, is overgebracht naar de afdeling Beeld en Geluid van het IISG. Uit het archief zijn tijdens de ordering uitsluitend dubletten vernietigd.

Bewerking

Inventaris gemaakt door Bouwe Hijma

Onderwerpen

Geografische namen

Netherlands
Germany

Personen

Biermann, Wolf
Neijts, Frits
Tommel, Dick (D.K.J.)
Uijen, Frans

Organisaties

Breed Comité voor de Erkenning van de DDR

Thema's

Cultural and sociocultural movements
Culture, media and arts
International relations
Education
Solidarity movements

Materiaaltype

Archival material

Raadpleging en gebruik

Raadpleging

Beperkt

Ondertekening speciale verklaring vereist

Aanbevolen citeerwijze

Archief Vereniging Nederland-DDR (Amsterdam), inventory number ..., International Institute of Social History, Amsterdam

I N V E N T A R I S

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

Vergaderstukken

- 1-11 Agenda's, notulen en presentielijsten van de algemene ledenvergaderingen. Met bijlagen. 1975, 1977, 1979, 1981-1982 en 1984-1990. 11 mappen
1 1975.

- 2 1977.
- 3 1979.
- 4 1981.
- 5 1982.
- 6 1984-1985.
- 7 1986.
- 8 1987.
- 9 1988.
- 10 1989.
- 11 1990.
- 12-14 Agenda's en notulen van de vergaderingen van het hoofdbestuur en het dagelijks bestuur. met bijlagen. 1974-1990. 3 pakken
  - 12 1974-1979.
  - 13 1980-1984.
  - 14 1985-1990.

Correspondentie

- 15-32 Ingekomen stukken en kopieën van uitgaande stukken. 1975-1990. 16 pakken, 1 map en 1 doos
  - 15 1975.
  - 16 1976-1977.
  - 17 1978-1980.
  - 18 1980.
  - 19 1981.
  - 20 1982.
  - 21 1983.
  - 22 1984.
  - 23 1985.
  - 24-26 1986-1987.
  - 27-28 1988.
  - 29-30 1989.
  - 31 1989-1990.
  - 32 1990.
- 33 Ingekomen stukken betreffende aanvragen om informatie en jaaroverzichten van verzoeken om informatie. 1975-1985. 1 map

STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN

Oprichting, reglementering en liquidatie

- 34 Stukken betreffende het Initiatief-komitee Vereniging Nederland-DDR en de oprichting van de Vereniging Nederland-DDR. 1974-1976. 1 map
- 35 Adhaesie-betuigingen aan het Initiatief-komitee Vereniging Nederland-DDR. 1974. 1 map
- 36 Stukken betreffende de samenstelling en de activiteiten van de raad van advies. 1974-1975. 1 map
- 37 Stukken betreffende de vaststelling en wijziging van de statuten en het huishoudelijk reglement. 1977 1983 en 1988-1989. 1 map
- 38 Stukken betreffende veranderingen binnen de vereniging ten gevolge van de val van de Berlijnse muur en de veranderingen in de DDR en de liquidatie van de vereniging. 1989-1990. 1 map

Ledenadministratie

- 39-41 Stukken betreffende de ledenadministratie van de vereniging en de abonnementen op DDR-Revue. 1975-1990. 3 dozen

Financiële administratie

- 42-43 Kasboeken. 1976-1990. 2 delen
  - 42 1976-1985.
  - 43 1986-1990.
- 44 Register van voor toezending info-materiaal in rekening gebrachte bedragen. 1985-1990. 1 deel

Huisvesting

- 45 Stukken betreffende de huur van de panden Rozengracht 133, Singel 78 en Keizersgracht 209 te Amsterdam. 1977-1978, 1984 en 1990-1991. 1 map

Jubilea

- 46 Stukken betreffende het tienjarig jubileum van de vereniging. 1984. 1 map
- 47 Stukken betreffende de commissie inzake het vijftienjarig bestaan van de vereniging Nederland-DDR en het veertigjarig bestaan van de DDR. 1988-1989. 1 omslag
- 48 Stukken betreffende de jubileumprijsvraag onder de leden ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan van de DDR. 1989. 1 omslag

Activiteiten van de afdelingen en van de jongerenwerkgroep

- 49 Kopieën van door het secretariaat aan de afdelingen verzonden stukken. 1975-1981. 1 map
- 50-56 Stukken betreffende diverse afdelingen. 1975-1980. 5 mappen en 2 omslagen
  - 50 Amsterdam. 1975-1980.
  - 51 Gooi en Eemland. 1977.
  - 52 Groningen. 1975-1978.
  - 53 Den Haag. 1975-1977.
  - 54 Nijmegen. 1975-1977.

- 55 Rotterdam. 1976-1980.
- 56 Veluwe. 1975-1980.
- 57 Stukken betreffende activiteiten van de jongerenwerkgroep van de vereniging. 1984-1989. 1 map

Delegaties en reizen

- 58 Stukken betreffende het bezoek van een delegatie uit de DDR aan Nederland van 8 tot 13 maart 1983. 1 map
- 59 Stukken betreffende in samenwerking met de Freier Deutscher Gewerkschaftsbund te organiseren reizen. 1978-1982. 1 map
- 60-63 Verslagen van reizen van delegaties naar de DDR. 1975, 1977-1979 en 1981-1989. 4 mappen
  - 60 1975 en 1977.
  - 61 1978-1979.
  - 62 1981-1985.
  - 63 1986-1989.
- 64 Stukken betreffende de samenstelling van delegaties en de voorbereiding van reizen naar de DDR. 1975-1989. 1 doos
- 65-66 Stukken betreffende cursussen in de DDR en verleende stipendia. 1975 en 1983-1990. 2 mappen
- 67 Stukken betreffende een bijeenkomst met jongeren uit de DDR op 6 april 1982 te Amsterdam. 1982. 1 map
- 68 Stukken betreffende het staatsbezoek van Erich Honecker aan Nederland. 1987. 1 map

Tentoonstellingen/manifestaties

- 69 Stukken betreffende mogelijke bezoeken aan Nederland van Jurij Brezan, de germanist K. Jarmatz, de zangeres Sonja Kehler, de actrice Wera KUchenmeister, de acteur Hans Radloff, de architect Peter Sniegen, de auteur Hans Weber, de germanist Werner Herden en de Liedermacher Helga en Clement de Wroblewsky en het organiseren van tentoonstellingen van kunstenaars uit de DDR in Nederland. 1976-1981. 1 map
- 70 Stukken betreffende de expositie 'Berlijn groet Amsterdam' in Amsterdam in april-mei 1978 en de daar aan verbonden prijsvraag. 1 omslag
- 71 Stukken betreffende de DDR-week aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en de in het kader daarvan georganiseerde boektentoonstelling in oktober 1979. 1 omslag
- 72 Stukken betreffende de tentoonstelling 'Dresden '83 een impressie uit de DDR' in Rotterdam in november 1983. 1 pak
- 73 Stukken betreffende de tentoonstelling 'Het antifascistische boek' aan de Rijksuniversiteit Groningen, de stichting lerarenopleiding Ubbo Emmius te Leeuwarden en de Katholieke Universiteit Nijmegen. 1985. 1 map
- 74-75 Stukken betreffende de tentoonstelling 'DDR een verrassend land' in de Koopmansbeurs te Amsterdam en daaraan gekoppelde culturele manifestaties in september 1986. 1 pak en 1 map

- 76 Stukken betreffende de voorbereiding van het geannuleerde symposium 'Nederland en de DDR: Naar vrede in Europa', gepland op 10 en 11 november 1989 te Arnhem. 1 map

Partnerorganisatie DDR

- 77-79 Stukken betreffende de samenwerking tussen de Liga für Vökerfreundschaft der DDR in Ost-Berlin en de Vereniging Nederland-DDR. 1977-1982, 1984-1985, 1988-1990. 1 pak en 2 mappen

Stedenbanden

- 80-85 Stukken betreffende steden- en provinciebanden tussen Nederland en de DDR. 1986-1989. 4 mappen en 2 omslagen
- 80 Arnhem-Gera. 1986 en 1988-1989.
  - 81 Delft-Freiberg. 1986-1987.
  - 82 Eindhoven~jena. 1987-1989.
  - 83 Friesland-Bezirk Schwerin. 1987-1988.
  - 84 Rotterdam-Dresden. 1988-1989.
  - 85 Zaandam-Zwickau. 1987-1989.
- 86 Notulen van de vergaderingen van de partnersteden, alsmede de provincie Friesland. 1988-1989. 1 map

Verenigingsorgaan, overige publikaties en bibliotheek

- 87 Stukken betreffende de uitgave van diverse brochures uit de DDR in het Nederlands. 1974-1977. 1 pak
- 88 Stukken betreffende de opbouw van een handbibliotheek van de vereniging en lons Boekencentrumt, de literaire afdeling van de vereniging. 1975-1976 en 1979. 1 map
- 89 Stukken betreffende geplaatste advertenties in het verenigingsorgaan. 1981-1984, 1986-1987 en 1989-1990. 1 map
- 90 Notulen van de vergaderingen van de redactie van het ledenbulletin van de vereniging. 1987-1989. 1 map
- 91 Stukken betreffende de uitgave van 'Im letzten Augenblick', de duitse vertaling van 'Toen niet, Nu niet Nooit' van Truus Menger-Oversteegen. 1987-1990. 1 map
- 92 Stukken betreffende de samenstelling van het jubileumnummer van het ledenbulletin van de vereniging. 1989. 1 map

Dissidenten

- 93 Brieven aan F. Neijts en F.J.F. Uijen betreffende bemiddeling inzake politieke gevangenen in de DDR en de verstrekking van uitreisvisa. 1982 en 1989. 3 stukken
- 94 Stukken betreffende de opstelling van de vereniging inzake de uitwijzing van Wolf Biermann en de tegen Stefan Heym en Robert Havemann genomen maatregelen. 1976-1977 en 1979. 1 map

DOCUMENTATIE

- 95 Documentatie betreffende de vereniging. Z.j. 1 map
- 96-100 Documentatie betreffende de DDR. 1972-1980, 1982-1983 en 1986-1991. 5 mappen
  - 96 1972-1977.
  - 97 1978-1979.
  - 98 1980, 1982-1983 en 1986-1988.
  - 99 1989.
  - 100 1990.
- 101 Plakboek betreffende de 'Liederkiste', de 'Singclub der Medizinischen Akademie Magdeburg'. 1982-1986. 1 deel

Aanvulling 2004

- 102 Stukken betreffende het totstandkomen van de in 1993 in eigen beheer verschenen publicatie van Piet Burggraaf 'Zestien jaar geschiedenis Vereniging Nederland-D.D.R.'. 1991-1993. 1 map